

Військово-історичний музей

Прилуцького закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 10

(ліцей № 10) Прилуцької міської ради Чернігівської області

ВСТУП

Поняття патріотизму - на сьогодні актуальне як для системи освіти, так і для держави в цілому. Патріотизм не закладений в генах, він явище соціальне по своїй природі і тому не успадковується, а формується, і формувати його покликані заклади освіти. (Слайд 1)

Прилуцький ліцей №10 є опорним закладом з національно - патріотичного виховання. У навчальному закладі постійно проводиться велика робота по вихованню у підростаючого покоління любові до Батьківщини, шанобливого ставлення до її звичаїв, традицій, національних цінностей свого народу, поваги до людей, які захищали незалежність України в різні часи і в різних політичних ситуація. (Слайд 2)

Та центром національно – патріотичної роботи в ліцеї є військово - історичний музей. (Слайд 3).

Відкриттю військово-історичного музею передувала велика краєзнавчо-пошукова та науково-дослідницька робота учнівського та педагогічного колективів. 9 травня 1972 року відбулося відкриття музею на третьому поверсі школи. (Слайд 4)

Великий внесок у створення та діяльність музею у різні періоди мала пошукова робота учнів школи під керівництвом вчителів Голуб Г. П., Власенко В. П., Мохнач Л. І., Івахненко Н. О., Ворончихіної Г. П., Кобця В. І., Свириденко С. О., Лесик Н. А., Правосуда О. М. (Слайд 5)

Пошукова робота продовжувалась, протягом наступних років були зібрані важливі матеріали часів Другої світової війни про участь прилучан у антитерористичній операції на сході України. У 2016 році музей було перенесено на перший поверх школи, переобладнано, доповнено новими розділами. (Слайд 6)

Основною метою роботи шкільного військово – історичного музею є залучення учнівської молоді до вивчення і збереження історико-культурної спадщини українського народу, виховання почуття гідності за власний народ, любові до Батьківщини. (Слайд 7)

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МУЗЕЮ:

- Залучення молоді до пошукової, краєзнавчої, науково-дослідницької, художньо-естетичної та природоохоронної роботи.
- Формування в молоді соціально-громадського досвіду на прикладах історичного минулого України.
- Розширення і поглиблення загальноосвітньої та професійної підготовки молоді засобами позакласної, позашкільної роботи.
- Надання допомоги педагогічному колективу в упровадженні активних форм роботи з молоддю.
- Залучення молоді до формування, збереження та раціонального використання Музейного фонду України.
- Вивчення, охорона та пропаганда пам'яток історії, культури і природи рідного краю.
- Проведення культурно-освітньої роботи серед молоді, інших верств населення.
- Проведення дослідницької роботи відповідно до виду музею.
- Систематичне поповнення фондів музею шляхом експедицій, походів, екскурсій.

Організація та участь у районних, міських, обласних, всеукраїнських заходах. (Слайд 8)

Основні розділи музею:

Воїни. Історія українського війська;

Українські військові прапори;

Військово-патріотичне виховання учнів;

Експонати музею ;

Старовинні побутові речі українського народу.

Прилучани – учасники АТО (ООС) на сході України. (Слайд 9)

Військово-історичний музей Прилуцького закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 10 (ліцей № 10) тісно співпрацює з Прилуцьким краєзнавчим музеєм ім. В. І. Маслова, Радою ветеранів м. Прилуки, громадськими організаціями учасників АТО «Щит» (м. Прилуки), «Патріот Прилуки», «Варта Прилуки». (Слайд 10) Прилуцьким військовим комісаріатом ОМТЦК та СП та Чернігівським ОМТЦК та СП. (слайд 11)

Тривалість екскурсій для відвідувачів:

Для дошкільнят – 30 хв;

Для здобувачів освіти – 45 хв;

Для студентів – 60 хв. (Слайд 12)

Перелік тематичних екскурсій:

- Оглядова екскурсія « 3 історії українського війська»;
- Класифікація військових українських прапорів;
- Військові експозиції;
- Оглядова екскурсія «Духовні скарби українського народу»;
- Зустрічі з ветеранами Другої світової війни;
- Участь прилучан у антитерористичній операції на сході України. (Слайд 13)

Оглядова екскурсія « 3 історії українського війська»

Мета експозиції «Воїни. Історія українського війська»: ознайомити присутніх з історією військових формувань на теренах України від часів Русі до сьогодення. Дана експозиція дає змогу зазирнути в минуле та подивитися, якими були однострої та зброя українських воїнів у різні історичні епохи. У процесі екскурсії розповідається про такі військові з'єднання: військо Давньої Русі, українці у війську Великого князівства Литовського, козацьке військо, Українські січові стрільці, військо доби Української державності, Карпатська Січ, Українська повстанська армія. На плакатах формату А1 чоловіки й жінки зображені в одностроях українських воїнів усіх часів і з відповідною зброєю. Екскурсовод розповідає про тип військових організацій, чисельність і озброєння військ, методи воєнного мистецтва та найвизначніші битви. (Слайд 14 – 15)

Класифікація військових українських прапорів

Основний акцент в музеї робиться на історію військових українських прапорів. Аналогів такого музею в місті Прилуки немає.

Мета експозиції: ознайомити присутніх з історією виникнення прапорів, показати, які є прапори. Розповісти про прапори родів військ (десантні, військово – морські, прикордонні, аеромобільні, війська військово – повітряних сил, Національної гвардії, внутрішні війська, сухопутні та війська морської охорони) та прапори добровольчих батальйонів.

(Морська піхота; 46-ий окремий батальйон спецпризначення «ДОНБАС-УКРАЇНА»; Правий сектор; Військова розвідка; Військовий полк «Азов»; 1-ий механізований батальйон 28 ОМБр; Батальйон Донбас; 74-ий окремий розвідувальний батальйон; Батальйон «Айдар»; Батальйон «Закарпатська Січ»; 160 МПБ «Полтава»; 101 Бригада КИЇВ, 140 окремий центр спеціального

призначення ; 74 окремих розвідувальний батальйон; Спецназ Кіборги; повітряна бригада; 74 окрема розвідувальна бригада). Екскурсовод звертає увагу на прапори передані «з передової».

У ході екскурсії обов'язково зазначається, що українські військові прапори, за своїм зовнішнім виглядом, - різнобарвні. На них нанесені різноманітні символи та малюнки, що несуть у собі певне значення (наприклад, на прапорі № 15 «Військова розвідка» ми бачимо зображення летючої миші – це емблема розвідки. На всіх прапорах розвідки є ця емблема). Екскурсовод наголошує, що добровольчі батальйони самі вибирали прапор і зображення на ньому.

Їх ніхто не затверджував (який захотіли малюнок і зображення, такий і обирали). Наприклад, прапор № 12 «Батальйон Донбас», вони обрали собі емблему – «нападаючий птах – сокіл». І на завершення екскурсії пропонується переглянути відеофільм про прапори (Слайд 16).

Військові експозиції

Експозиція розповідає про героїзм, звитягу, жертівність і трагедію народу України в різні періоди.

На даній експозиції представлені артефакти, пов'язані з подіями Другої світової війни (1939-1945 рр.), а саме: гільзи від набоїв та снарядів, зразки зброї, амуніції, зразки форменого одягу, особисті речі бійців тих часів.

Мета екскурсії: розповісти учням про події минулого, не залишаючи поза увагою і трагічні події, які відбуваються зараз на Сході України. Діти мають змогу одягти на себе бронежилет, каску, потримати гвинтівку Мосіна (на озброєнні з 1891 року), подивитися на автомат Калашникова АК 47, взяти до рук справжні (знешкодовані) гранати, гільзи від набоїв, роздивитися особисті речі бійців («маслянка», кишенькові ліхтарики, пряжки, кашкети, кокарди і т. п.). Екскурсовод звертає увагу на ручний гранатомет РПГ – 22, ПТКР – протитанкова керована ракета та на протитанкову міну, вона використовувалася в часи Другої світової війни і зараз використовується в зоні АТО та саперну лопата (для викопування мін).

Завершується експозиція зброєю, привезеною із зони АТО волонтерами, обрізана гільза 120 міліметрової гармати. Біля неї скалки міни - крильчатки, з якої стріляють із міномета. Далі - мінометні скалки – найнебезпечніші. Саме від них гине найбільше наших воїнів. Потім екскурсовод акцентує увагу на автоматних гільзах і патронах автомата Калашникова калібру 7-62 і один 5 - 45 від цього автомату, на кулеметну стрічку, протигаз, який знайшли в окопі після обстрілів. Далі показує протитанкову гранату (4 гранати РГД гладка, і граната – лимонка – протипіхотні гранати).

Екскурсовод звертає увагу на такий цікавий елемент, як саморобна запальничка, зроблена з автоматного патрона. Солдати самі роблять такі запальнички з автоматного патрона і не залишає поза увагою 128 міліметрову

гільзу (заборонена зброя), знайдену в окопах сепаратистів. У ящичку на столі містяться крупнокаліберні гільзи, донецька земля, далі - тубус для зберігання гранат для гранатомета. Сух. пайок, який видається солдатам кожного дня. Термін зберігання більше 2 років. Склад пакету на упаковці.

(Слайд 17- 18)

Оглядова екскурсія «Духовні скарби українського народу»;

Мета створення експозиції: ознайомити учнів з побутом українського народу. Екскурсовод звертає увагу на праски XVIII - XIX століття (праску відкривали і в середину закладали гаряче вугілля), на глиняний посуд, прядку, українську піч, одяг і т. п. Та зазначає, що родзинкою експозиції є стіл, якому більше 100 років, за ним сиділи міські голови міста Прилуки з 1918 по 1960 роки. Звертає увагу на різьблення столу. На правій тумбі можна бачите зображення мінора - «єврейський знак». Його зобразили тому, що на 1939 рік перед війною, згідно перепису населення у Прилуках проживало 29 тисяч чоловік усього, з них - 11 тисяч були євреї. Стіл дуже важкий, зроблений з дуба. На столі можна побачити самовар Баташова, у XIX столітті такий самовар був у кожній хаті, і не менш легендарна річ - старовинна друкарська машинка, яка працює і зараз. Виготовлена у Німеччині в 1946 році на тому заводі, де зараз виготовляють автомобілі «Мерседес». Машина друкує російськими буквами, це тому, що коли радянські війська у 1945 році захопили Берлін, то переробили машинку на російську клавіатуру. (Слайд 19 -20)

Зустрічі з ветеранами Другої світової війни.

У школі проводиться багато зустрічей з учасниками Другої світової війни. У нас побували ветерани Другої світової війни Терентьев Володимир Юхимович, Шовкун Сергій Гордійович, Котолов Леонід Григорович, Котеленець Борис Миколайович, та Хотін Георгій Степанович – голова ветеранської організації міста Прилуки. Вони впродовж багатьох років були бажаними гостями у нашій школі, розповідали про далекі воєнні дні та про те, що любов до Батьківщини - це своєрідна мірка мужності. Батьківщину люблять не за те, що вона велика, а зате, що вона своя. (Слайд 21 – 22)

Участь прилучан у антитерористичній операції на сході України.

У школі проводяться зустрічі :

- з випускниками ліцею - учасниками АТО.(Слайд 23)
- З батьками учнів нашого ліцею, які знаходились та знаходяться на сході України.(Слайд 24).

В шкільному військово-історичному музеї створені стенди « Вічна пам'ять героям», « Шеврони з зони АТО (ООС)», «Погони Збройних Сил України».. (Слайд 25, 26). створений куточок пам'яті випускника ліцею № 10, загиблого учасника АТО (ООС) Гапона В.М. (Слайд 27)

Організовуємо та проводимо акції, спрямовані на підтримку воїнів АТО (дитячі малюнки, листи, продукти харчування, теплі речі, засоби особистої гігієни, обереги, маскувальні сітки) (Слайд 28), та маємо певні заслуги. (Слайд 29 - 30).

Запитання до слухачів

1. Що вам відомо про воєнні дії на Сході України?
2. Чи берете ви участь у різноманітних благодійних акціях? Якщо так, то в яких саме?
3. Про які добровольчі батальйони вам відомо?
4. Чи ваші рідні, знайомі брали участь в АТО (ООС)?
5. Які військові українські прапори ви знаєте?
6. Які заходи з національно-патріотичного виховання проводяться у вашому навчальному закладі?

ВИСНОВКИ

Експозиції військово-історичного музею важливі для ознайомлення учнівської молоді з подіями, які відбувалися на Україні і відображають різні події історії Збройних сил України. Матеріали для експозицій музею зібрані в результаті краєзнавчо-пошукової роботи учнів під керівництвом вчителів, що є важливим для формування наукових основ і практичних навичок дослідження та збереження історичної спадщини, поглиблення знань учнів про важливі історичні події. (Слайд 31)

Уся робота, яка проводиться в музеї, сприяє вихованню патріотизму та національної свідомості учнів.

У музеї проходять музейні уроки та екскурсії, зустрічі, тематичні виставки, майстер-класи, семінари, флешмоби, надається допомога у написанні та захисті науково-дослідницьких робіт, учні залучаються до роботи для поповнення експозиції музею. (Слайд 32)

Екскурсії, які проходять у військово-історичному музеї Прилуцького закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 10 (ліцей № 10), сприяють популяризації історії рідного краю, вихованню патріотизму. (Слайд 33) На основі матеріалів, зібраних у музеї, здійснюється дослідження в галузі краєзнавства, учні беруть участь в історико-краєзнавчих конкурсах та проектах.

(Слайд 34) Екскурсії в шкільному військово-історичному музеї сприяють вирішенню важливих завдань виховної роботи:

- формуванню в учнів на основі краєзнавчого матеріалу уявлення про історію рідного краю, сприяння усвідомленню того, що історія України починається з історії роду, регіону, вихованню шанобливого ставлення до історії рідного краю, бажання досліджувати його, берегти пам'ять про минуле;
- здійснюють актуалізацію процесу і результатів історичного дослідження учнів на рівні місцевої громади;
- дослідженню пам'яток місцевої історії, обговорення актуальних питань, пов'язаних із їхнім збереженням чи відновленням;

- формуванню у молоді практичних здібностей дослідження та критичного аналізу історичного середовища місцевої громади;
- залучають широке коло учнів до вивчення історично-краєзнавчої спадщини місцевої громади. (Слайд 35)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белофастова Г. Ю. Педагогічні засади діяльності музею як соціальнокультурного центру / Г.Ю.Белофастова. – К.: 2003. – 20 с. 3.
2. Буланый И. Т., Евтушенко И. Г. Музей на общественных началах / Буланый И. Т., Евтушенко И. Г. – М., 1985. – 206 с. 4.
3. Гайда Л. А. Музеезнавство в закладах освіти / Л. А. Гайда. – Кіровоград, 2006. – 106 с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом МОН від 16.06.2015 № 641
5. Музейна педагогіка. Теорія і практика. Матеріали II Волинської науковопрактичної конференції, м. Луцьк, 12 лютого 2014 року // Волинський музейний вісник: Наук. зб. : Вип. 6 / Упоряд. А.Силук. – Луцьк. – 2014.– С. 77-222.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10. 2014 № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді».
7. Основи музейної справи / Уклад. О. О. Салата. / Салата О. О. – К., 2005.
8. Положення про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 22.10.2014 №1195.
9. План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України; План від 18.10.2017 № 743-р
10. Стратегія національно-патріотичного виховання. Затверджена Указом Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 (Слайд 36- 37)

ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСИ

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. <https://www.armyfm.com.ua/-ato-jak-vse-pochinalosja>
4. <https://www.radiosvoboda.org/a/30551479.html>